

Hem>Dina rättigheter>Brottsoffer>Rättigheter för brottsoffer per land

Rättigheter för brottsoffer per land

Sverige

Du anses vara ett **brottsoffer** om du har lidit skada, t.ex. om du själv har skadats eller din egendom har skadats eller stulits, etc., som en följd av en händelse som utgör ett brott enligt nationell lagstiftning. Som brottsoffer har du enligt lag vissa individuella rättigheter före, under och efter förfarandet i domstol. Du kan också ha rätt till olika former av stöd och ersättning för skador som brottet orsakat.

**Brottnömsprocessen i Sverige** börjar med en utredning av brottet, en s.k. förundersökning. Det finns en skyldighet, med vissa undantag, att inleda förundersökning om det finns anledning att anta att ett brott har begåtts. Förundersökningen utförs av polisen men leds ibland av en åklagare. När utredningen är genomförd kan åklagaren besluta att lämna ärendet till domstol eller - om åklagaren inte tycker att bevisningen räcker - avsluta ärendet utan att lämna det till domstol. Om ärendet lämnas till domstol blir det rättegång. Under rättegången bedömer domstolen alla framförda bevis och beslutar om den tilltalade ska dömas för brottet eller inte. Domstolen informerar också om eventuella möjligheter till överklagande till högre instans.

Som brottsoffer är du en viktig aktör i brottmålet och du har olika rättigheter. Som brottsoffer kan du delta i rättsprocessen utan en **särskild rättslig status** eller att ha en mer aktiv roll genom att formellt bli en **part i målet**. Du kan begära skadestånd och/eller biträda åtalet. I vissa fall kan du driva ett **enskilt åtal** på eget initiativ när åklagaren har beslutat att inte göra det.

#### Mer information:

[1 - Mina rättigheter som brottsoffer](#)

[2 - Brottsoffermålan och Mina rättigheter under förundersökningen](#)

[3 - Mina rättigheter efter rättegången](#)

[4 - Ersättning](#)

[5 - Min rätt till stöd och bistånd](#)

Senaste uppdatering: 23/10/2024

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

#### 1 - Mina rättigheter som brottsoffer

##### Vilken information kan jag få från myndigheten när brottet har inträffat (t.ex. från polisen, åklagarmyndigheten) men innan jag anmäler brottet?

Polisen och åklagaren är skyldiga att informera dig om:

dina möjligheter att få skadestånd från den misstänkte eller ersättning från staten;  
att åklagaren, om du begär det, oftast är skyldig att förbereda och framföra ditt skadeståndskrav i domstol;  
bestämmelserna om kontaktförbud, målsägandebiträde och stödperson;  
hur du ansöker om rättshjälp och juridisk rådgivning;  
möjligheterna till och förutsättningarna för medling;  
myndigheter och organisationer som erbjuder stöd och hjälp;  
de kontaktuppgifter som behövs för att få upplysningar om det egna ärendet;  
den fortsatta handläggningen och vilken roll du kommer att ha i den;  
rätten till tolkning och översättning;  
rätten till ersättning för kostnader;  
förundersökningen inte inletts eller lagts ned;  
vart du kan vända dig med klagomål som rör handläggningen av ditt ärende;  
åtal väckts eller inte;

om en gripen eller arresterad person avviker.

Observera att ovanstående information lämnas efter en polisanmälan. Men du kan naturligtvis ta del av informationen på t.ex. Brottsoffermyndighetens webbplats innan du gör en polisanmälan.

##### Jag bor inte i det EU-land där brottet ägde rum (EU-medborgare och icke EU-medborgare). Hur skyddas mina rättigheter?

Om du är utländsk medborgare och blivit utsatt för brott i Sverige har du rätt till samma information som svenska medborgare (se ovan). Du har också rätt till tolkning och översättning om du inte behärskar det svenska språket.

Om du har utsatts för brott utomlands är det myndigheterna i det landet som ansvarar för att informera dig om dina rättigheter. Se mer information om rättigheter i andra EU-länder här.

##### Vilken information ska jag få om jag anmäler ett brott?

Polisen och åklagaren är skyldiga att informera dig om:

dina möjligheter att få skadestånd från den misstänkte eller ersättning från staten;  
att åklagaren, om du begär det, oftast är skyldig att förbereda och framföra ditt skadeståndskrav i domstol;  
bestämmelserna om kontaktförbud, målsägandebiträde och stödperson;  
hur du ansöker om rättshjälp och juridisk rådgivning;  
möjligheterna till och förutsättningarna för medling;  
myndigheter och organisationer som erbjuder stöd och hjälp;  
de kontaktuppgifter som behövs för att få upplysningar om det egna ärendet;  
den fortsatta handläggningen och vilken roll du kommer att ha i den;  
rätten till tolkning och översättning;

rätten till ersättning för kostnader;  
förundersökningen inte inletts eller lagts ned;  
vart du kan vända dig med klagomål som rör handläggningen av ditt ärende;  
åtal väckts eller inte;  
om en gripen eller arresterad person avviker.

#### **Har jag rätt till kostnadsfri tolkning eller översättning (när jag kontaktar polis eller annan myndighet eller under utredningen och rättegången)?**

Du har rätt till tolkning och översättning om du inte behärskar det svenska språket.

#### **Hur ska myndigheten se till att jag är förstätt (om jag är ett barn eller har en funktionsnedsättning)?**

Du har rätt till tolk om du har en funktionsnedsättning som innebär att du är döv, hörselskadad eller har en talskada.

Brottsoffermyndigheten har tagit fram ett material som är särskilt anpassat för barn. På <https://www.jagvillveta.se/> får du information om dina rättigheter vid brott.

Polisen har också särskild information till dig som barn: <https://polisen.se/Utsatt-for-brott/Olika-typer-av-brott/Barn-och-ungdomar/>

#### **Stöd till brottsoffer**

##### **Vem ger stöd till brottsoffer?**

Som brottsoffer kan du få stöd från flera ideella föreningar och organisationer. Dessutom ska socialtjänsten i din kommun enligt lag verka för att den utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp.

##### **Hänvisar polisen att mig automatiskt till brottsofferstödet?**

Vid anmälan ska polisen informera dig om myndigheter och organisationer som erbjuder stöd och hjälp. Om du medger det, lämnar polisen i vissa fall över dina kontaktuppgifter till t.ex. en brottsofferjour som sedan tar kontakt med dig. Du kan också själv ta kontakt med en organisation som erbjuder stöd.

##### **Hur skyddas min personliga integritet?**

Om du söker stöd från en socialtjänst är ditt ärende sekretessbelagt. Personer som arbetar ideellt hos en frivilligorganisation med att stödja brottsoffer, har avlagt ett tystnadslöfte. Du kan också vara anonym när du tar kontakt med en sådan organisation.

##### **Måste jag anmäla ett brott innan jag kan kontakta brottsofferstödet?**

Nej, det måste du inte.

#### **Personligt skydd om jag är i fara**

##### **Vilka typer av skydd finns?**

Det finns flera typer av skydd som du som brottsoffer kan få:

##### **Kontaktförbud**

Genom kontaktförbud vill man undvika situationer som kan vara farliga för brottsoffret. Kontaktförbudet har tillkommit och blivit använt främst för att skydda kvinnor från hot och trakasserier av en tidigare make eller sambo, men det kan också utfärdas för att skydda barn och andra utsatta. Ett kontaktförbud innebär att den som hotar och trakasserar dig förbjuds att besöka dig, följa efter dig eller ta kontakt med dig på något annat sätt, till exempel via brev, sms, telefonsamtal eller kamrater. Det kan också utvidgas till ett förbud att uppehålla sig i närheten av din bostad, arbetsplats eller annan plats där du brukar vara. Ett kontaktförbud kan även riktas mot en person som bor tillsammans med den som hotas. För ett sådant förbud, som syftar till att utestänga den hotande från den gemensamma bostaden, krävs stor risk för brott mot den sammanboendes liv, hälsa, frihet eller frid.

Det är åklagaren som beslutar om kontaktförbud. Om åklagaren inte utfärdar ett sådant, kan du begära att frågan prövas av tingsrätten. Den som bryter mot förbudet kan dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

##### **Skyddat boende**

Personer och deras barn som utsätts för våld i nära relation kan behöva flytta tillfälligt från sin bostad. Skyddade boenden erbjuds av både kommuner och kvinnojourer. Kontakta kommunens socialtjänst eller en lokal kvinnojour för mer information.

##### **Skyddade personuppgifter**

Om du behöver hålla din adress eller ditt namn hemligt på grund av hot eller andra trakasserier kan du få en markering för särskild sekretessprövning, så kallad sekretessmarkering, införd i folkbokföringsregistret. Sekretessmarkeringen förs också in i andra offentliga register, till exempel bil- och körkortregistren. En omprövning av sekretessmarkeringen sker i regel varje år.

Ett annat sätt att skydda personuppgifter är att en hotad person får vara folkbokförd på en annan adress än där den bor, så kallad skyddad folkbokföring.

Skyddad folkbokföring ska som regel medges för obestämd tid.

Begäran om skyddade personuppgifter i form av sekretessmarkering och skyddad folkbokföring görs via blankett som du hittar på Skatteverkets hemsida, som du sedan postar in. Det är viktigt att du själv anger att du har skyddade personuppgifter vid kontakt med myndigheter. Dessutom måste du vara väldigt försiktig i kontakter med organisationer, företag och andra.

##### **Namnbyte**

Andra åtgärder för att öka skyddet kan vara att byta namn. Ett byte till en förälders efternamn kan ske genom en anmälan till Skatteverket. Ett byte till något annat efternamn kräver tillstånd av Patent- och registreringsverket.

##### **Fingerade personuppgifter**

Vid hot om särskilt allvarlig brottslighet mot liv, hälsa eller frihet och när andra skyddsåtgärder inte bedöms ge tillräckligt skydd kan du tillåtas att använda fingerade, det vill säga påhittade, personuppgifter. Begäran om att få använda fingerade personuppgifter görs hos polisen.

##### **Personsäkerhetsprogram**

I undantagsfall, när andra åtgärder inte fungerar, kan hotade personer som har betydelse för utfallet i en rättslig process få skydd genom polisens särskilda personsäkerhetsprogram.

##### **Vem kan ge mig skydd?**

Beroende på vilket skydd det är frågan om, är det olika organisationer som ger och tar beslut om skydd. Se avsnittet ovan.

##### **Kommer någon att bedöma jag om jag riskerar att skadas igen av gärningsmannen?**

För att fastställa ditt behov av särskilda skyddsåtgärder under polisutredningen och rättegången ska polisen så snart som möjligt göra en individuell skyddsbedömning. Vid bedömningen ska hänsyn tas till brottets allvarlighet och dina personliga förhållanden. Om du är under 18 år så anses du alltid ha ett särskilt skyddsbehov.

Socialtjänsten brukar också använda särskilda bedömningsmetoder för att utreda risken för att du utsätts igen av brott av en gärningsperson du lever tillsammans med.

##### **Kommer någon att bedöma jag om jag riskerar att skadas genom det straffrättsliga systemet (under utredningen och rättegången)?**

För att fastställa ditt behov av särskilda skyddsåtgärder under förundersökningen och rättegången ska polisen så snart som möjligt göra en individuell skyddsbedömning. Vid bedömningen ska hänsyn tas till brottets allvarighet och dina personliga förhållanden. Om du är under 18 år så anses du alltid ha ett särskilt skyddsbehov.

#### **Vilket skydd finns för mycket utsatta brottsoffer?**

De mest ingripande skyddsåtgärderna vid allvarlig brottslighet är fingerande personuppgifter och polisens personsäkerhetsprogram (se mer ovan).

#### **Finns det särskilda rättigheter för minderåriga?**

Socialtjänsten ansvarar för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialtjänsten ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvara för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver.

#### **En av mina familjemedlemmar har avlidit på grund av brottet - vilka rättigheter har jag?**

Socialtjänsten ansvarar även för att ge stöd till anhöriga när en närstående utsatts för brott. Det finns också ideella föreningar som arbetar särskilt med att stödja anhöriga när en familjemedlem avlidit på grund av brott.

Du kan också ha rätt till kompensation i form av anhörigersättning. Antingen genom skadestånd eller brottsskadeersättning från staten.

#### **En av mina familjemedlemmar har utsatts för ett brott - vilka rättigheter har jag?**

Socialtjänsten ansvarar även för att ge stöd till anhöriga när en närstående utsatts för brott. Många av de skyddsåtgärder som redovisas ovan kan bli aktuella även för dig om du har en anhörig som utsatts för brott. Flera ideella föreningar erbjuder också stöd till anhöriga.

#### **Kan jag få tillgång till medlingstjänster? På vilka villkor? Är jag är säker under medling?**

Medling innebär att brottsoffer och gärningsperson möts för att tillsammans med en opartisk medlare prata om det som hänt. När gärningspersonen är under 21 år är kommunen skyldig att kunna erbjuda medling.

En förutsättning för medling är att brottet är erkänt. Dessutom ska båda parter vilja delta. Medlingen kan leda till avtal, bland annat om hur man ska bete sig vid eventuella framtida kontakter med varandra, vilket kan vara en trygghet för brottsoffret.

Avtal om ekonomisk kompensation för skador är också möjligt men kan leda till problem, särskilt om det handlar om flera gärningspersoner, stora belopp eller personskador. Kontakta Brottsoffermyndigheten om du har frågor om sådana avtal. Om du ingår ett avtal om ekonomisk kompensation kan du gå miste om brottsskadeersättning.

Den utsedde medlaren (som ska vara kompetent, rättsrådig och opartisk) ansvarar för att medlingen genomförs på ett säkert sätt för dig.

#### **Var hittar jag lagstiftning om mina rättigheter?**

En sammanställning över några viktiga lagar och förordningar på området finns på [Brottsoffermyndighetens webbplats](#).

Senaste uppdatering: 26/03/2020

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

## **2 - Brottanmälan och Mina rättigheter under förundersökningen**

### **Hur anmäler jag ett brott?**

Du kan anmäla ett brott till polisen genom att ringa 114 14 (+46 77 114 14 00 från utlandet) eller genom att besöka en polisstation. Du kan också anmäla ett brott via internet avseende brotten inbrott, kontokortsbedrägeri, stöld och förlust (dock inte av pass eller nationellt id-kort). Har du skyddad identitet ska du inte anmäla ett brott via internet. Vid en akut situation eller ett pågående brott ring SOS Alarm via telefonnummer 112.

### **Hur kan jag ta reda på vad som händer i ärendet?**

När du har gjort en polisanmälan kommer ditt ärende att få ett nummer och du ska också få de kontaktuppgifter som behövs för få att upplysningar om ditt ärende. Du kan annars fråga polisen vad som sker i ditt ärende genom att kontakta polisen via telefon, via e-post till din lokala polisstation eller genom att besöka närmaste polisstation. Om du vill tala med den polis som är ansvarig för ditt ärende kan du använda polisens nationella telefonnummer 114 14.

Växeln kan hänvisa dig till den polis som är ansvarig för ditt ärende.

### **Har jag rätt till rättshjälp (under utredningen eller rättegången)? På vilka villkor?**

Vid vissa typer av brott har du som brottsoffer rätt till ett eget juridiskt biträde, ett så kallat målsägandebiträde. Det gäller främst vid sexualbrott och våld i nära relationer men även vid annan brottslighet om det finns särskilda behov. Ett målsägandebiträde kan utses så snart förundersökningen (utredningen) har inletts och hjälpen är kostnadsfri för dig. Anser du att du behöver ett målsägandebiträde bör du så fort som möjligt diskutera det med åklagaren eller den polis som ansvarar för förundersökningen. Du kan också vända dig direkt till tingsrätten med ditt önskemål. Tingsrätten bestämmer om du har rätt till målsägandebiträde och utser biträdet. Du kan lämna förslag på vem du vill ha. Målsägandebiträdet, som i de flesta fall är en advokat, har till uppgift att ta till vara dina intressen och ge stöd och hjälp under både förundersökningen och rättegången. Målsägandebiträdet har tystnadsplikt och kan hjälpa dig att biträda åtalet och föra talan om skadestånd. Uppdraget är slut efter rättegången och hjälp med att få skadestånd eller annan ersättning utbetald ingår inte i målsägandebiträdets uppdrag.

Om en vårdnadshavare (oftast förälder) misstänks för brott mot sitt barn kan barnet få en särskild företrädare. Detsamma gäller om den som misstänks för brottet står i ett nära förhållande till vårdnadshavaren. Företrädaren ska ta till vara barnets rättigheter under förundersökningen och rättegången. Till särskild företrädare får en advokat, en biträdande jurist på advokatbyrå eller någon annan utses. Dessutom ställs krav på kunskaper och erfarenheter samt personliga egenskaper som gör honom eller henne särskilt lämplig för uppdraget.

I hemförsäkringar ingår ett rättsskydd. Det innebär att försäkringen till exempel kan ersätta dina kostnader för ombud om skadestandsfrågan inte tas upp i brottmålsrättegången. I allmänhet innehåller försäkringen ett villkor om att du får betala en viss del av kostnaderna som självrisk. Vänd dig till ditt försäkringsbolag för mer information.

Du kan få juridisk rådgivning enligt rättshjälpslagen i alla typer av mål och ärenden. Det kan till exempel gälla skadeståndstalan när åklagaren inte hjälper till eller vid förhandlingar med försäkringsbolag. Du kan vända dig till en advokatbyrå som lämnar rådgivning enligt rättshjälpslagen. Du kan få rådgivning i högst två timmar mot en fast avgift. Avgiften är cirka 1 900 kronor per timme. Beroende på dina ekonomiska förhållanden kan avgiften bli lägre.

Om du inte har någon försäkring med rättsskydd och om ditt ärende inte går att klara av via den juridiska rådgivningen kan du efter behovsprövning få rättshjälp. Då betalar staten en del av kostnaderna för juridiskt biträde åt dig. Du kan också få hjälp med kostnader för bevisning, resor, uppehälle och andra utgifter. Hur det går till att söka rättshjälp kan en advokat, domstolen eller Rättshjälpsmyndigheten upplysa dig om.

### **Kan jag få ersättning (för att delta i undersökningen/rättegången)? På vilka villkor?**

Om du blir kallad till polisen eller åklagaren har du rätt till ersättning för de kostnader du haft för att kunna komma till förhöret. Det kan gälla kostnader för resor och uppehälle, ersättning för förlorad inkomst eller annan ekonomisk förlust. Ersättningen för förlorad inkomst är dock begränsad till ett visst belopp. Vänd dig till polisen för att begära den här typen av ersättning.

Om du har kallats till rättegång på begäran av åklagaren har du rätt att få ersättning för de kostnader du har haft för att kunna komma. Ibland frågar domstolens ordförande om du har några krav på ersättning i samband med att förhöret med dig avslutas. Det är dock vanligast att man tar upp ersättningsfrågan i receptionen efter rättegången. Du kan då begära ersättning och också få veta vilket belopp du kan få. Ersättningen betalas ut direkt i domstolens reception. Vid höga kostnader kan det finnas möjlighet till förskott, kontakta domstolen för mer information.

#### **Kan jag överklaga om ärendet läggs ner före rättegång?**

Om ditt ärende lagts ner och du är missnöjd med beslutet kan du begära att ärendet prövas av åklagare. Vänd dig till polisen, som på din begäran överlämnar ärendet till åklagaren. Om du inte är nöjd med ett beslut som åklagaren fattat kan du vända dig till närmaste högre åklagare för så kallad överprövning.

#### **Kan jag behöva medverka i rättegången?**

Ja, du behöver oftast medverka under rättegången då förhöret med dig är viktigt för att domstolen ska kunna avgöra målet.

#### **Vilken är min officiella roll i rättssystemet? Kan jag vara eller välja att vara något av följande: Offer, vittne, civilrättslig part eller privat åklagare?**

Enligt svensk lag benämns du som en målsägande under förundersökningen och under rättegången. Du kan inte bli en part i målet förrän åklagaren väcker åtal. Du kan bli en part i målet:

när en åklagare har väckt åtal;

om du har ett yrkande om skadestånd, och/eller

om du biträder åtalet.

Du kan biträda åtalet när som helst under rättegången och då får du nästan samma processuella ställning som åklagaren och kan till exempel presentera egna bevis för domstolen. Men du behöver inte bevisa något avseende brottet.

Du har rätt att väcka enskilt åtal på eget initiativ eller att driva ett enskilt åtal om åklagaren har lagt ned eller dragit tillbaka ett allmänt åtal. Då behöver du bevisa för domstolen att brottet har ägt rum.

#### **Vilka rättigheter och skyldigheter har jag i denna roll?**

Om du inte är en part i målet får du en underrättelse om dag och tid när rättegången äger rum. Underrättelsen får du dock bara om du har begärt det under förundersökningen. Om du är en part i målet har du rätt att vara närvarande under hela rättegången även om förhandlingarna inte är offentliga.

Du kan kallas att inställa dig i domstol om åklagaren har begärt att du behöver höras eller om du har lämnat in ett krav om skadestånd. Du får en kallelse om dag och tid för när du ska höras och information om godtagbara skäl för att inte inställa sig i rätten. Om du är sjuk eller om du har någon annan godtagbar orsak att inte inställa dig i rätten måste du underrätta domstolen så snart som möjligt före förhandlingen. Domstolen kommer då att meddela dig om din närvaro krävs. Om du uteblir utan giltigt skäl riskerar du att tvingas betala vite.

Under rättegången har du rätt att yrka skadestånd. Du har endast denna rättighet när du är en målsägande. Du kommer också att höras av åklagaren och den tilltalade (eller dennes advokat). Du kommer inte att höras under ed. Du eller ditt målsägandebitråde kan om du är en part i målet förhöra den tilltalade, vittnen och sakkunniga. I slutet av rättegången kommer du också att få möjlighet att säga något avslutningsvis.

Om du har blivit kallad till domstolen på begäran av åklagaren har du rätt till ersättning för kostnader du haft för din inställelse. De typer av kostnader som du kan få ersättning för är resekostnader, logi och inkomstbortfall (högst 700 kr per dag för inkomstbortfall).

#### **Kan jag göra ett uttalande under rättegången eller vittna? På vilka villkor?**

Ja, åklagaren kommer troligen vilja att det hålls förhör med dig under rättegången. En målsägande hörs däremot inte som vittne. Det innebär att du inte kommer att tala under ed. Om du är part i målet har du rätt att höras under rättegången

#### **Vilken information ska jag få under rättegången?**

Om du är en part i målet har du på olika sätt rätt att få insyn i det rättsliga förfarandet och vad som har hänt i ditt ärende. Det kallas för partsinsyn. Om du som målsägande inte är part i målet, har du inte samma rätt till insyn i processen.

Under förundersökningen hos polisen ska du tillfrågas om du vill bli underrättad om dom i målet. Om du har varit en part under rättegången kommer domstolen att skicka domen till dig. Om du inte har varit en part skickas domen till dig om du har begärt att få ta del av den.

#### **Har jag rätt att få tillgång till handlingarna i rättegången?**

Om du är en part i målet har du på olika sätt rätt att få insyn i det rättsliga förfarandet och vad som har hänt i ditt ärende. Det kallas för partsinsyn och syftar till att tillgodose en parts behov av insyn för att kunna utföra sin talan i ett mål eller ärende. Det kan t.ex. innebära att du på begäran eller genom domstolens försorg får ta del av handlingar eller annat material som finns i ett mål. Domstolen har dessutom något som kallas kommunikationsplikt som innebär att den själv ska se till att en part får ta del av handlingar eller annat utredningsmaterial som tillförts målet av någon annan än parten själv. Parten har också möjlighet att yttra sig över det materialet till domstolen.

Om du som målsägande inte är part i målet, har du inte samma rätt till handlingar i ett mål.

Senaste uppdatering: 26/03/2020

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

### **3 - Mina rättigheter efter rättegången**

#### **Kan jag överklaga domen?**

En part som inte är nöjd med tingsrättens dom kan överklaga den till hovrätten. Information om hur det går till finns i domen. I vissa fall krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska ta upp målet. Överklagas domen blir det oftast en ny rättegång i hovrätten. I de flesta fall behöver inte målsägande och vittnen vara med under den rättegången. Istället spelas förhören från tingsrätten upp. I vissa enkla fall kan dock hovrätten avgöra målet utan att hålla någon huvudförhandling.

Hovrättens dom kan i regel överklagas till Högsta domstolen. Högsta domstolen tar dock endast upp ett mål till prövning om det behövs ett vägledande avgörande, ett så kallat prejudikat, eller om det finns synnerliga skäl till prövning, till exempel ett grovt misstag av tingsrätt eller hovrätt. I praktiken är därför hovrätten oftast den sista instansen.

#### **Vilka är mina rättigheter efter domen?**

Som part i målet har du rätt att så snart som möjligt få domen i skriftlig form. Om du inte är part i målet måste du kontakta domstolen för att få information om domens innehåll.

Generellt har du rätt till översättning av dokument. Om det är nödvändigt kan domstolen översätta dokument som getts in eller skickats från domstolen. Du kan dock behöva kontakta domstolen och be om denna tjänst. Översättningen är gratis för dig.

Du kan inte företrädas av ett målsägandebitråde på det allmännas bekostnad i detta skede av rättsprocessen. Bitrådets uppdrag att hjälpa dig slutar när förhandlingen är över. Du kan dock välja att företrädas av ett juridiskt ombud på egen bekostnad. Om du är berättigad till rättshjälp kan staten täcka en del av dina kostnader för ombudet.

Om du i detta skede behöver en stödperson kan du kontakta någon av de ideella organisationerna på området exempelvis en brottsofferjour eller en kvinnojour - Brottsofferjouren Sverige, Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (ROKS), Unizon, etc.

#### **Har jag rätt till stöd eller skydd efter rättegången? Hur länge?**

Ja du kan ha rätt till stöd och skydd efter rättegången. Det finns ingen särskilt gräns för hur länge du kan få stöd och skydd av ideella organisationer eller från socialtjänsten. Vad gäller skyddade personuppgifter så finns det några tidsgränser. Läs mer om detta under Personligt skydd om jag är i fara (Mina rättigheter som brottsoffer).

#### **Vilken information får jag om gärningsmannen döms?**

I domen framgår vilket straff den dömda får och hur länge t.ex. denne ska sitta i fängelse. Vid brott mot person (brott som riktas mot någons liv, hälsa, frihet eller frid) ska du som målsägande tillfrågas av Kriminalvården om du vill bli underrättad om:

vid vilken anstalt den dömda är placerad i Sverige,

den dömda förflyttas till en annan anstalt eller överförs till ett annat land,

den dömda vistas utanför anstalt,

den dömda, eller Kriminalvården, ansöker om omvandling av fängelse på livstid,

den dömda frigges,

den dömda rymmer eller fritas eller om

den dömda uteblir efter permission eller någon annan vistelse utanför anstalten.

Kriminalvården behöver inte lämna någon underrättelse om det kan medföra fara för den intagnes liv eller hälsa.

#### **Vad får jag veta om gärningsmännen frigges (också vid förtida eller villkorlig frigivning) eller rymmer?**

Vid brott mot person (brott som riktas mot någons liv, hälsa, frihet eller frid) ska du som målsägande tillfrågas av Kriminalvården om du vill bli underrättad om:

den dömda frigges,

den dömda rymmer eller fritas eller om

den dömda uteblir efter permission eller någon annan vistelse utanför anstalten.

#### **Kommer jag att bli delaktiga i beslut om frigivning eller villkorlig frigivning? Kan jag göra ett uttalande eller överklaga?**

Nej, någon sådan rätt har du inte.

Senaste uppdatering: 26/03/2020

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

## **4 - Ersättning**

#### **Vilket förfarande finns för att yrka skadestånd från gärningsmannen (t.ex. rättegång, civilrättsligt krav)?**

Du kan begära skadestånd för i princip alla skador som uppkommit i samband med brottet. Krav på skadestånd prövas oftast samtidigt som domstolen tar ställning till om den tilltalade är skyldig till brottet.

Det är brottsoffret eller målsäganden som ska kräva skadestånd av den som begått brottet och orsakat skadan. För att underlätta det ska åklagaren förbereda och föra din skadeståndstalan i rättegången, om du begärt det. Undantag gäller bara för skadestånd som kräver omfattande utredning eller om kravet kan anses som uppenbart obefogat, det vill säga antingen saknar samband med brottet eller är mycket högre än normalt i liknande situationer.

Om du vill ha ersättning för skador som drabbat dig till följd av ett brott bör du meddela det redan när du hörs av polisen. Du bör då också säga om du vill att åklagaren ska hjälpa dig med skadeståndet.

#### **Domstolen förpliktade gärningsmannen att betala skadestånd eller ersättning till mig. Hur kan jag vara säker på att gärningsmannen betalar?**

Att domstolen dömt den tilltalade att betala skadestånd innebär inte att pengarna kommer till dig automatiskt. Gärningspersonen kan ofta inte betala eller gör det inte frivilligt. Kronofogden ska hjälpa dig att få skadeståndet utbetalt.

Domstolen skickar en kopia av domen till Kronofogden, som efter en tid kontaktar dig via brev och frågar om du vill ha hjälp med att få ut skadeståndet. Om du vill det, ska du fylla i den utsända blanketten och skicka tillbaka den till Kronofogden som då undersöker gärningspersonens ekonomiska förhållanden.

Visar det sig att han eller hon har möjlighet att betala ser Kronofogden till att du får ditt skadestånd.

Hjälpen från Kronofogden är kostnadsfri utom i mycket speciella fall. Om du inte blir kontaktad av Kronofogden bör du själv ta kontakt med dem.

#### **Om gärningsmannen inte betalar, kan då staten betala ut ett förskott? På vilka villkor?**

Nej, någon sådan möjlighet finns inte.

#### **Har jag rätt att få ersättning från staten?**

Om en dömd gärningsperson inte kan betala skadeståndet och det inte heller finns någon försäkring som täcker hela skadan, kan du ha rätt till ersättning från staten. Den kallas brottsskadeersättning och handläggs av Brottsoffermyndigheten.

För att det ska vara möjligt att få brottsskadeersättning när gärningspersonen är okänd krävs att det finns en utredning, till exempel en förundersökning, som visar att du har utsatts för brott och inte råkat ut för en olyckshändelse. Brottet ska alltid vara polisanmält. Om den som misstänks är utpekad krävs i princip en fällande dom eller ett strafföreläggande.

Brottsskadeersättningen täcker brott begångna i Sverige och du kan ha rätt till ersättning oavsett om du bor i Sverige eller bara är här tillfälligt som till exempel turist eller student. Om du har ditt egentliga boende i Sverige kan du ha rätt till brottsskadeersättning också när brottet skett utomlands.

#### **Har jag rätt att få ersättning om gärningsmannen inte dömts?**

För att det ska vara möjligt att få brottsskadeersättning när gärningspersonen är okänd krävs att det finns en utredning, till exempel en förundersökning, som visar att du har utsatts för brott och inte råkat ut för en olyckshändelse. Brottet ska alltid vara polisanmält. Om den som misstänks är utpekad krävs i princip en fällande dom eller ett strafföreläggande.

#### **Har jag rätt till ersättning i förväg om jag väntar på beslut om min ansökan om ersättning?**

Nej, det är inte möjligt.

Senaste uppdatering: 26/03/2020

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

## **5 - Min rätt till stöd och bistånd**

#### **Vem ska jag kontakta för stöd och hjälp?**

**Icke-statliga myndigheter**



### **Barnen Rätt i Samhället, Bris**

Bris är en politiskt och religiöst obunden barnrättsorganisation. Utsatta barn och unga upp till 18 år kan anonymt och gratis mejla, chatta eller ringa till en kurator på Bris. Bris tar också emot samtal från vuxna som behöver någon att prata med kring frågor och oro som rör barn och unga.

Kontaktuppgifter:

116 111, stödtelefon för barn och unga

077 150 50 50, stödtelefon för vuxna

[✉ info@bris.se](mailto:info@bris.se)

[✉ https://www.bris.se/](https://www.bris.se/)

### **Brottsofferjouren Sverige**

Brottsofferjouren Sverige är en ideell organisation som arbetar för alla brottsoffers rättigheter att få stöd. Brottsofferjouren består av lokala jourer runt om i landet, ett förbundskansli och en nationell stödlinje som är gratis att ringa till. Organisationen stödjer brottsoffer, vittnen och anhöriga genom att lyssna, ge stöd och goda råd. Om det behövs kan brottsoffret få stöd vid kontakter med hjälpinstanser som kan ge till exempel psykologisk hjälp, skyddat boende eller ekonomiskt stöd. Dessutom kan brottsoffer få vägledning i brottmålsprocessen. Brottsofferjouren organiserar också ideellt arbetande vittnesstöd som ger information och stöd i samband med en rättegång.

Kontaktuppgifter:

116006

08 644 88 00

[✉ info@brottsofferjouren.se](mailto:info@brottsofferjouren.se)

[✉ http://www.brottsofferjouren.se/](http://www.brottsofferjouren.se/)

### **Föreningen Anhöriga Till Sexuellt Utnyttjade Barn, ATSUB**

ATSUB ger anhöriga till sexuellt utnyttjade barn enskilda stödsamtal samt stöd och hjälp vid kontakter med myndigheter. Föreningen arrangerar också stödgrupper samt erbjuder stöd vid rättegång.

Kontaktuppgifter:

08 644 21 12

[✉ info@atsub.se](mailto:info@atsub.se)

[✉ http://atsub.se/](http://atsub.se/)

### **RFSL – Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter, RFSL:s Stödmottagning**

RFSL är en ideell organisation vars målsättning är att samma rättigheter, möjligheter och skyldigheter ska gälla för hbtq-personer som för alla andra i samhället. RFSL bedriver en stödmottagning för hbtq-personer som blivit utsatta för kränkningar, hot och våld. Mottagningen vänder sig även till anhöriga, vänner samt personer som i sitt yrke möter utsatta hbtq-personer. Verksamheten erbjuder krissamtal, information om rättigheter, hjälp vid kontakter med myndigheter, stöd i samband med rättsprocess och skyddat boende.

Kontaktuppgifter:

020 34 13 16

[✉ boj@rfsl.se](mailto:boj@rfsl.se)

[✉ stod@rfsl.se](mailto:stod@rfsl.se)

[✉ https://www.rfsl.se/verksamhet/stod/stodmottagning/](https://www.rfsl.se/verksamhet/stod/stodmottagning/)

### **Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, Roks**

Roks samordnar lokala medlemsjourer erbjuder stöd och skyddat boende åt våldsutsatta kvinnor, tjejer och barn. Organisationen bedriver även opinionsbildande arbete för att synliggöra medlemsjourernas erfarenheter för att på så vis minska mäns våld mot kvinnor.

Kontaktuppgifter:

08 442 99 30

[✉ info@roks.se](mailto:info@roks.se)

[✉ https://www.roks.se/](https://www.roks.se/)

### **Riksföreningen stödcentrum mot incest och andra sexuella övergrepp i barndomen, Rise**

Rise är en ideell förening som erbjuder stöd till vuxna som har utsatts för sexuella övergrepp i barndomen. Föreningen har en stödlinje dit kvinnor, och män, barn, anhöriga och yrkesverksamma kan vända sig till. Rise erbjuder även sina medlemmar olika aktiviteter såsom samtal i stödgrupper.

Kontaktuppgifter:

08 696 00 95

[✉ stod@rise-sverige.se](mailto:stod@rise-sverige.se)

[✉ https://www.roks.se/](https://www.roks.se/)

### **Terrafem**

Terrafem är en ideell organisation. Den driver Sveriges enda rikstäckande jourtelefon för våldsutsatta kvinnor med utländska härkomst. Terrafem driver även en juristjour och ger skydd till våldsutsatta kvinnor och deras barn på skyddade boenden.

Kontaktuppgifter:

020 52 10 10

08 643 05 10

[✉ info@terrafem.org](mailto:info@terrafem.org)

[✉ http://www.terrafem.org/](http://www.terrafem.org/)

### **Unizon**

Unizon samlar kvinnojourer, tjejjourer och andra stödverksamheter som arbetar för ett jämställt samhälle fritt från våld. Medlemsorganisationernas arbete består främst av att stötta och skydda våldsutsatta kvinnor och deras barn. De arbetar även förebyggande och stödjande med barn och unga samt skapar opinion och sprider kunskap.

Kontaktuppgifter:

08 642 64 01

[✉ info@unizon.se](mailto:info@unizon.se)

[✉ http://unizon.se/](http://unizon.se/)

## Sveriges Kommuner och Regioner, SKR

SKR:s uppgift är medlemsorganisation för alla kommuner, landsting och regioner.

Kontaktuppgifter:

08 452 70 00

[✉ info@skr.se](mailto:info@skr.se)

[✉ https://skr.se/skr.25.html](https://skr.se/skr.25.html)

## Statliga myndigheter och andra instanser

### Brottsoffermyndigheten

Brottsoffermyndighetens övergripande mål är att arbeta för att främja brottsoffers rättigheter samt uppmärksamma deras behov och intressen. Myndigheten har rikstäckande ansvar för fyra verksamhetsområden: handlägga ärenden om brottsskadeersättning, administrera Brottsofferfonden, fungera som ett Kunskapscentrum och kräva tillbaka utbetald brottsskadeersättning.

Kontaktuppgifter:

090 70 82 00

[✉ registrator@brottsoffermyndigheten.se](mailto:registrator@brottsoffermyndigheten.se)

[✉ https://www.brottsoffermyndigheten.se/](https://www.brottsoffermyndigheten.se/)

### Domstolsverket

Domstolsverket är en statlig myndighet som lyder under regeringen och som fungerar som en serviceorganisation till domstolarna i landet. Domstolsverkets uppgift är att ansvara för övergripande samordning och gemensamma frågor inom Sveriges Domstolar. Arbetet innebär också att ge service till domstolarna, hyres- och arrendenämnderna och Rättshjälpsmyndigheten.

Kontaktuppgifter:

036 15 53 00

[✉ domstolsverket@dom.se](mailto:domstolsverket@dom.se)

[✉ https://www.domstol.se](https://www.domstol.se)

### Kronofogden

Kronofogden är en statlig myndighet. Kronofogden arbetar bl.a. med att fastställa skulder genom betalningsföreläggande och att hjälpa den som inte får betalt att driva in en skuld.

Kontaktuppgifter:

0771 73 73 00

[✉ kontakt@kronofogden.se](mailto:kontakt@kronofogden.se)

[✉ https://www.kronofogden.se/](https://www.kronofogden.se/)

### Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK)

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) vid Uppsala universitet arbetar på regeringens uppdrag med att höja kunskapen på nationell nivå om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer. NCK ansvarar för fyra stödtelefoner för våldsutsatta och kvinnofridsmottagningen som är en specialismottagning för våldsutsatta kvinnor.

Kontaktuppgifter:

020 50 50 50

020 80 80 80

020 55 00 00

020- 57 70 70

018 611 27 93

[✉ info@nck.uu.se](mailto:info@nck.uu.se)

[✉ http://www.nck.uu.se/](http://www.nck.uu.se/)

### Polismyndigheten

Polismyndigheten utreder brott och jobbar förebyggande för att förhindra nya brott. Polismyndigheten hanterar också ärenden om fingerade personuppgifter.

Kontaktuppgifter:

114 14

112 (vid nödsituation)

[✉ registrator.kansli@polisen.se](mailto:registrator.kansli@polisen.se)

[✉ https://polisen.se/](https://polisen.se/)

### Rättshjälpsmyndigheten

Rättshjälpsmyndigheten är en rikstäckande myndighet som hanterar rättshjälp enligt rättshjälpslagen. Rättshjälpsmyndigheten är också kravmyndighet när domstol beslutat om återbetalningsskyldighet av bland annat kostnader för ersättning till försvarare i brottmål.

Kontaktuppgifter:

060 13 46 00

[✉ rattshjalpsmyndigheten@dom.se](mailto:rattshjalpsmyndigheten@dom.se)

[✉ https://www.domstol.se/rattshjalpsmyndigheten/](https://www.domstol.se/rattshjalpsmyndigheten/)

### Skatteverket

Skatteverket är förvaltningsmyndighet för beskattning, fastighetstaxering, folkbokföring och registrering av bouppteckningar. Skatteverket hanterar också ansökningar om skyddade personuppgifter (sekretessmarkering och skyddad folkbokföring).

Kontaktuppgifter:

0771 567 567

[✉ https://www.skatteverket.se/privat.4.76a43be412206334b89800052864.html](https://www.skatteverket.se/privat.4.76a43be412206334b89800052864.html)

### Åklagarmyndigheten

Tillsammans med polisen utreder åklagaren brott. Om en brottsutredning leder till åtal blir det rättegång i domstolen. Åklagerens uppgift är då att bevisa att den åtalade begått brottet.

Kontaktuppgifter:

010 562 50 00

 [registrator@aklagare.se](mailto:registrator@aklagare.se)

 <https://www.aklagare.se/>

### **Hotline för stöd till brottsoffer**

#### **Brottsoffermyndigheten**

Brottsoffermyndigheten bedriver en servicetelefon som kan svara på frågor om ekonomisk kompensation med anledning av ett brott men även om t.ex. rätten till målsägandebiträde, särskild företrädare för barn, kontaktförbud och rättegångsförfarandet. Information och kontaktuppgifter till Brottsoffermyndigheten finns ovan.

#### **Är stöd till brottsoffer gratis?**

Ja, stöd till brottsoffer som lämnas av en ideell organisation är gratis. Detsamma gäller för de stödverksamheter som myndigheter ansvarar för.

#### **Vilka typer av stöd kan jag få från statliga myndigheter eller staten?**

Se ovan.

#### **Vilka typer av stöd kan jag få från icke-statliga organisationer?**

Se ovan.

Senaste uppdatering: 26/03/2020

Sidans nationella språkversion sköts av respektive medlemsland. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Europeiska kommissionen fritar sig från allt ansvar för information och uppgifter i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.